

Defnyddiwch y myfyrdod neu'r gweithgaredd addoli isod i gyflwyno syniad y greadigaeth, y pynciau o amgylch cyfiawnder hinsawdd a'r gobeithion am ddyfodol gwell, i'r disgyblion.

Myfyrdod/ Addoli ar y Cyd

Mewn sawl traddodiad ffydd, mae'r gred fod y byd wedi ei greu gan Dduw ac yn rhodd i'w drysori yn bwysig iawn.

Mae hyn yn wir i Gristnogion. Gwrandewch ar y stori greu Gristnogol ac, wrth ichi fyfyrion ar y geiriau, meddyliwch pa rannau o'r byd naturiol yr ydych chi fwyaf diolchgar amdanynt. Dangoswch/crëwch BwyntPwer gyda lluniau o'r gofod yn symud yn agosach at y ddaear. Yna dangoswch lun ar gyfer pob dydd o'r creu. Chwaraewch gerddoriaeth dawel wrth ichi edrych ar y lluniau, a dilyn hynny trwy ddarllen y stori greu Gristnogol gan ddefnyddio Beibl addas i blant. Mae PwyntPwer wedi ei baratoi ar gael yn caid.org.uk/lettersforcreation

● Tybed, pa lun oedd eich ffefryn?

Yn y stori greu Gristnogol mae'r geiriau 'gwelodd Duw ei fod yn dda' yn cael eu hailadrodd sawl gwaith.

● Tybed, be sy'n gwneud ein byd yn rhyfeddol a da?

● Tybed, oes yna bethau sy'n difetha'r byd naturiol?

Mae Cristnogion yn credu fod Duw, wrth greu'r byd, wedi rhoi'r cyfrifoldeb am ofalu amdano i bobl. Mae llawer o bobl, o bob ffydd a'r un ffydd, yn rhannu'r gred hon am gyfrifoldeb pobl am ofal y greadigaeth.

● Tybed, sut allwn ni ofalu'n dda am ein byd?

● Pwy ddylem ni ofyn iddynt ein helpu i wneud hyn?

Ymateb rhyngweithiol

Yn dilyn munud o fyfyrion, defnyddiwch un o'r gweithgareddau myfyriol isod:

- Dangoswch y poster a gofynnwch i'r disgyblion ysgrifennu eu syniadau am sut y gallwn ofalu am y

byd ar nodiadau post-it neu ddarnau bach o bapur a'u gosod o amgylch y poster.

- Crëwch gollage mosaig o olygfa o natur, e.e. coeden yn ei dail neu afon. Gwahoddwch pob plentyn i ychwanegu rhywbeth at y collage ac wrth iddynt wneud hynny dylent feddwl am y gweithredoedd sydd eu hangen i ofalu am y byd.
- Gwrando ar gân *What a Wonderful World* gan Bob Thiele a George David Weiss, ganwyd gan Louis Armstrong, a cheiswch nodi pob agwedd o fyfyrion natur y cyfeirir atynt.

Gweddi

Darllenwch ran o Gantigl yr Haul gan Sant Ffransis o Asisi isod. Myfyriwch ar ei farn am y greadigaeth. Pe byddech chi'n dymuno, defnyddiwch y geiriau fel eich gweddi eich hun.

Cantigl yr Haul

*Derbyn ganmoliaeth, fy Arglwydd,
am dy holl greaduriaid,
yn gyntaf am ein brawd yr haul,
sy'n gwneud y dydd yn loyw a llachar.
Mae'n hyfryd a disglair,
yn ysblennydd
yn ei ddelw ohonot,
y goruchaf un.*

*Derbyn ganmoliaeth, fy Arglwydd,
am ein chwaer y lleuad a'r sêr.
Gosodaist hwy yn yr awyr,
yn llachar a golau.*

Yn y gantigl hon, mae Sant Ffransis yn canmol Duw am rai o ryfeddodau'r byd naturiol. Credai Sant Ffransis fod popeth yn y byd naturiol yn werthfawr – oherwydd hyn mae'n cyfeirio at y gwahanol rannau o natur fel chwiorydd a brodyr. Seiliodd y gân hon ar un o hen ganeuon y Beibl – Salm 148.

Myfyrdod ar yr amgylchedd

Sefydlwch ofod gweddi neu fyfyrion i helpu'r plant fynegi eu meddyliau a'u teimladau am y byd naturiol. Mae'n werth nodi y bydd yna fwy na thebyg ystod eang o ddealltwriaeth am bryderon amgylcheddol oddi fewn i'r dosbarth, ac y gallai hyn gynnwys plant sy'n gwybod fawr ddim am bwnc megis newid hinsawdd, ond ei fod i eraill yn achos cryn bryder.

Allwch chi sefydlu gofod sy'n galluogi'r disgyblion i fynegi sut y maent yn teimlo? Gallech osod gofod i'r pwnc, ei addurno, a rhoi gofod ar wahân i deimladau fel gobaith, pryder, tristwch, cariad, diolchgarwch. Anogwch y plant i fynd i bob safle a mynegi eu teimladau am y byd naturiol, unai trwy siarad gydag oedolyn neu trwy ei ysgrifennu i lawr. Gallai'r teimladau hyn gael eu mynegi wedyn mewn ysgrifennu yn ffurf gweddi neu lythyr dros y greadigaeth.

Gweithgareddau dysgu i archwilio'r thema

Cysylltiadau ysbrydol, moesol, cymdeithasol a datblygiad diwylliannol/llythrennedd

Archwiliwch gerddi a chaneuon sy'n dathlu prydfferthwch y byd naturiol

Cysylltiadau AG

- Os yn berthnasol i'ch cwricwlwm, archwiliwch thema Cristnogol y greadigaeth. Cymharwch y farn hon gydag gweddau eraill.
- Mae Cristnogion yn credu fod Duw wedi creu'r byd ac wedi rhoi cyfrifoldeb i ddydd ofalu amdano ac am ei gilydd. Mae prydfferthwch naturiol y byd yn help i lawer o Gristnogion addoli Duw. Mae nifer o gerddi'r Beibl wedi eu hysbrydoli gan ryfeddod y greadigaeth. Darllenwch Salm 148 a chrëwch ddarn o gerddoriaeth i gyd fynd â darllen y Salm.
- Mae emynau a chaneuon yn dal i gael eu hysgrifennu i ddathlu'r gred Gristnogol mai Duw greodd y byd hardd a pherffaith. Gwrandewch ar rai o'r caneuon a ganlyn a meddyliwch pam y byddai Cristnogion yn eu cynnwys yn eu haddoliad a sut y byddent yn eu hysbrydoli yn eu bywyd bob dydd:

Meddwl am fyd heb flodyn i'w harddu – Caneuon Ffydd

Pwy wnaeth y sêr uwchben – Caneuon Ffydd 143

Popeth sydd o'n cwmpas – Canu Clod 343

Glas, glas blaned – Canu Clod 188.

- Ystyriwch y dyfyniad isod gan Martin Luther. Trafodwch ystyr y geiriau:

'Hyd yn oed petawn i'n gwybod y byddai'r byd yn chwalu'n deilchion yfory, byddwn yn dal i blannu fy nghoeden afalau.'

Cysylltiadau mathemateg a gwyddoniaeth

Cyflwynwch drefn Fibonacci i'r disgyblion - dangoswch gychwyn y patrwm iddynt a gwelwch a allent ddyfalu'r rhif nesaf (0, 1, 1, 2, 3, 5). Eglurwch beth yw trefn Fibonacci iddynt ac edrychwch ar enghreifftiau ohoni o fyd natur - cregyn môr, blodau haul, tonnau, y galaethau.

- **Tybed sut ydach chi'n teimlo wrth sylwi ar y patrymau hyn ym myd natur? Pa gwestiynau ydach chi am eu gofyn?**

Edrychwch ar luniau o blu eira a dysgwch am Johannes Kepler a ddarganfyddodd y patrymau unigol ym mhob pluen eira.

- **Tybed pa gwestiynau yr hoffech eu gofyn?**

- **Tybed sut ydach chi'n teimlo wrth edrych ar batrwm manwl pob pluen?**

Siaradwch am, neu gwyliwch ffilm, am broses metamorffosis a sut y gall rhywbeth gael ei drawsnewid yn llwyr. Mae sylwi ar y broses hon yn gallu ysgogi pobl i feddwl am newid yn eu bywyd eu hunain ac yn y byd.

Oes yna ffyrdd y gallwn ni drawsnewid y byd i fod yn well lle? Pa weithredoedd y byddech chi yn eu gwneud?

Cyfiawnder hinsawdd: y broblem a'r atebion

Mae pwnc newid hinsawdd yn rhywbeth y mae nifer o bobl ifanc yn wybyddus amdano ac yn pryderu amdano. Defnyddiwch y deunydd a ganlyn i archwilio'r thema - gan bwysleisio'r gweithredoedd cadarnhaol y gallwn wneud gwahaniaeth i'r blaned.

Stori Wythnos Cymorth Cristnogol

Mae Michael Junior yn byw yn Kenya, Dwyrain Affrica. Mae'n plannu coeden fach, a'i dyfrhau pob dydd, fel ei bod yn gallu tyfu'n dal a chryf a gwyrdd.

Mae'n gwybod yn iawn ei bod yn bwysig iawn gofalu am goed. Yn drist, oherwydd newid hinsawdd, nid yw planhigion yn Kenya yn cael digon o ddŵr glaw a ddim yn gallu tyfu.

Yr Wythnos Cymorth Cristnogol hon, gall eich ysgol chi helpu mwy o blant fel Michael Junior gael y dŵr y maent ei angen i fyw bywyd yn llawn. Gallech chi blannu coed a gofalu am yr amgylchedd. Gallech godi arian i helpu mwy o blant gael argae dŵr a mynd i'r ysgol. Neu fe allech chi ysgrifennu llythyr i'r gwleidyddion yn gofyn iddynt ofalu am y greadigaeth, y union fel mae Michael Junior yn ei wneud.

Adnoddau cyfiawnder hinsawdd

Mae'n bwysig deall fod anghyfiawnder wrth galon yr argyfwng hinsawdd, oherwydd mae pobl yn y de byd eang, sy'n cynnwys nifer o wledydd tlotaf y byd, yn cael eu heffeithio gyntaf a gwaethaf gan newid hinsawdd – er mai pobl y gwledydd hynny sy wedi gwneud y lleiaf i gyfrannu at y broblem.

Mae achosion, effeithiau a rhai o'r atebion i'r argyfwng hinsawdd yn cael eu harwchwilio yn yr adnoddau isod.

Fumes or Futures – caid.org.uk/fumes-or-futures

Cymydog Michael Junior yw Florence Muthiani. Mae'n dal nionod y mae hi wedi eu tyfu gan ddefnddio'r dŵr o'r argae.

Ffilm streic ysgolion – caid.org.uk/school-strikes

Window on the World – caid.org.uk/window

Adnoddau 'Climate Coalition' –

theclimatecoalition.org/show-the-love

Gwybodaeth gefndir i athrawon

Adnoddau 'Creationtide' Eglwys Loegr –

churchofengland.org/environment

Canfod atebion

Yn yr adnodd 'Fumes or Futures', dysgw'n am Glory a Lanie, dau sy'n gweithredu ar newid hinsawdd yn y Pilipinas. Mae Glory a Lanie'n disgrifio'r hyn y maen nhw a'u ffrindiau yn ei wneud.

Tybed pa weithredoedd y gallech chi eu gwneud? Fel unigolyn? Fel cymuned ysgol? Yn eich teulu a'ch cymuned leol?

Pwy arall sy angen meddwl am hyn?

Cyfrifoldeb pwy: fframio gweithredoedd plant oddi fewn i ddiwylliant ehangach newid

Nid peth hawdd yw gweithredu i rymuso plant i gymryd gweithredoedd cadarnhaol, tra bod yn realistig ynghylch be allent ei gyflawni a hefyd peidio â rhoi bwrn cyfrifoldeb arnynt i greu atebion i broblem sydd gan fwyaf y tu hwnt i'w rheolaeth.

Dyma syniadau ar sut i gael y cydbwysedd yn gywir:

- Peidio â gor-ddweud pa effaith gadarnhaol y gallai eu gweithredoedd ei gyflawni, e.e. osgoi dweud y gallent 'newid y byd trwy ailgylchu mwy yn yr ysgol'
- Osgoi iaith 'achub y byd' yn llwyr – gall hyn roi pwysau seicolegol mawr ar blant
- Awgrymu gweithredoedd ymarferol o bethau y gallent eu gwneud, gan ei fod yn dda i bawb deimlo y gallent gyfrannu rhywbeth bach i greu byd gwell
- Fframio gweithredoedd unigol oddi fewn i'r newidiadau cymdeithasol ehangach sydd eisoes yn digwydd, yn cynnwys ar y lefel wleidyddol
- Atgoffwch nhw fod oedolion yn gweithio ar hyn, o amgylch y byd, a bod hadau dyfodol mwy cynaliadwy eisoes wedi eu hau
- Bod yn berthnasol i oedran a chyfnod

Gweithredoedd i'ch ysgol

- Ysgrifennwch 'Siarter y Greadigaeth' fel dosbarth i ganfod gweithredoedd bach y gallech eu gwneud fel ysgol neu fel cymuned ehanogch
- Eglurwch mai un o'r gweithredoedd mwyaf pwerus y gallech eu cyflawni yw dweud wrth eraill pa mor bwysig yw'r pwnc hwn i chi; mae hyn yn cynnwys eich teulu ond hefyd y bobl sydd yn gyfrifol (fel arweinwyr busnes a gwleidyddion). Atgoffwch y disgyblion fod oedolion yn rhoi sylw i'r hyn y mae plant yn ei feddwl (ac os ydynt yn amau hyn, gallech eu hatgoffa i Greta Thunberg gael ei gwahodd i Senedd y DG neu fod Burger King wedi gwneud i ffwrdd a theganau plastig ar ôl i ddwy chwaer ofyn iddynt - 8 a 10 oed!)
- Mae Llythyrau dros y greadigaeth yn brosiect sy'n gwahodd plant i ddweud wrth y bobl sy'n rheoli be feddylant hwy am newid hinsawdd a sut y dylid gofalu am y byd. Fe rannwn ni rai o'r llythyrau hyn gyda rhai arweinwyr a sicrhau fod y lleisiau'n cael eu clywed. Gall eich llythyrau gymryd unrhyw ffurf: y gair ysgrifenedig, celf, cân, rap, barddoniaeth neu weddi. Felly meddyliwch, os gallech chi ddweud rhywbeth wrth y bobl sy'n rheoli ynghylch gofalu am y blaned, be fydddech chi'n ei ddweud?
- Ewch i adran Llythyrau dros y greadigaeth ar ein gwefan caid.org.uk/lettersforcreation i weld mwy am y prosiect a'r her.

Cael y neges allan

- Trefnwch ddigwyddiad ysgol i rannu'r hyn a ddysgoch am y syniad Cristnogol am y greadigaeth a chyfiawnder hinsawdd.
- Ysgrifennwch Lythyr dros y greadigaeth a'i anfon atom yn Cymorth Cristnogol (manyllion isod). Byddwn yn gweithio gyda'r Eglwys yng Nghymru i baratoi arddangosfa i ddangos detholiad o'r llythyrau mewn cadeirlannau ar draws y wlad, yng Nghynhadledd Lambeth ac yng nghynhadledd y Cenhedloedd Unedig ar newid hinsawdd yn Glasgow yn Nhachwedd 2021.
- Cewch gyflwyno eich llythyrau mewn unrhyw ffurf. Ond os ydynt yn dangos plant y gellid eu hadnabod, os gwelwch yn dda sicrhewch fod caniatâd y rhieni gennych a bod pobl yn gwybod y gallai'r llun fod yn rhan o arddangosfa.
- Unwaith eich bod wedi creu eich llythyrau efallai y gallech eu harddangos yn eich eglwys leol neu mewn gofod cymunedol.

Ymunwch â'n cadwyn weddi fyd eang

Mae Cymorth Cristnogol yn cydlynu cadwyn weddi trwy 2021. Bydd ysgolion, eglwysi ac unigolion o amgylch y byd yn rhan o hyn er mwyn cadw cyfiawnder hinsawdd yn ein gweddiau trwy'r flwyddyn. Gallwch gofnodi eich diddordeb yn caid.org.uk/prayerchain

Anfonwch eich Llythyrau dros y greadigaeth atom

Anfonwch eich Llythyr i Cymorth Cristnogol, Llys Porth yr Eglwys, 3 Ffordd yr Eglwys, Yr Eglwys Newydd, Caerdydd CF14 2DX.

Cofiwch, gall eich 'llythyr' fod ar ffurf llythyr ysgrifenedig neu waith celf, drama, cerddoriaeth, rap ayb.

**cymorth
cristnogol**